

Adroddiad at:	Pwyllgor Craffu Partneriaethau
Dyddiad y Cyfarfod:	14 Mawrth 2013
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol dros Wasanaethau Gofal Cymdeithasol, Oedolion a Phlant/ Pennaeth Gwasanaethau Oedolion a Busnesau
Awdur yr Adroddiad:	Cydlynnydd Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed
Teitl:	Gallu Gwasanaethau Diogelu Oedolion

1. Beth yw cynnwys yr adroddiad?

Rhoi'r diweddaraf ar allu'r Gwasanaeth Diogelu Oedolion i ymdrin â chynnydd posibl mewn atgyfeiriadau.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Rhoi sicrwydd i Aelodau bod gallu digonol o fewn Gwasanaethau i Oedolion i ymdopi â'r cynnydd parhaol mewn atgyfeiriadau Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod Aelodau'n ystyried yr adroddiad, yn cynnig sylwadau ar ei gynnwys ac yn cydnabod natur bwysig ymdriniaeth gorfforaethol tuag at Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed a chyfrifoldeb y Cyngor i ystyried hyn yn faes blaenoriaeth allweddol.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1 Ers penodi cydlynnydd Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed llawn amser ym mis Medi 2006 mae newidiadau sylweddol wedi bod yn llwyth gwaith Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed yn gyffredinol. Mae cynnydd sylweddol wedi bod yn nifer yr atgyfeiriadau, ymwybyddiaeth gynyddol o gam-drin ac mae ymchwilio i achosion honedig o gam-drin yn defnyddio mwy a mwy o amser ac yn feichus.
- 4.2 O ganlyniad i'r ffactorau hyn sefydlwyd swydd gynorthwyol Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed ym mis Mehefin 2010, ac er bod hyn yn ychwanegiad i'w groesawu i'r gwasanaeth a'i bod wedi cael effaith gadarnhaol ar reoli llwyth gwaith Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed yn gyffredinol fe ddaeth hi'n amlwg nad oedd y model gwaith cyfredol hwn yn gynaliadwy.
- 4.3 Sefydlwyd grŵp gorchwyl a gorffen ym mis Mai 2012 i ystyried opsiynau ac argymell model ar gyfer rheoli diogelu oedolion yn y dyfodol o fewn Sir Ddinbych. Fe wnaeth y grŵp ystyried modelau gwaith o bob cwr o Gymru a rhannu o Loegr, argymhellion gan Arolygiad Amddiffyn Oedolion yn Sir Ddinbych AGGCC Mawrth 2010, a'r argymhellion o archwiliad Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed ym mis Mai 2012.

4.4 Gweithgaredd Amddiffyn Oedolion 01/01/2012 – 01/01/2013

Mae'r atodiadau ynghlwm yn dangos peth o'r data allweddol ar gyfer gwaith amddiffyn oedolion agored i niwed o fewn Sir Ddinbych yn ystod y cyfnod hwn.

Mae **Atodiad 1** yn dangos dadansoddiad rhwng rhyw ac oed y rheini a gafodd eu hatgyfeirio yn ystod cyfnod o ddeuddeg mis. Y grŵp uchaf i gael eu heffeithio gan gam-drin oedd benywod dros 65 oed sydd yn unol â data Cymru gyfan ar gyfer 2010-2011, sydd hefyd yn nodi mai menywod hŷn yw dioddefwyr mwyaf cyffredin o gam-drin honedig. Mae data Sir Ddinbych o ddau gyfnod o amser tebyg: Ionawr 2011/2012 ac Ionawr 2012/2013 yn cefnogi'r canfyddiadau hyn ond hefyd yn dangos cynnydd o 4% o fewn y grŵp rhyw ac oed hwn yn ystod 2012/2013.

Mae **Atodiad 2** yn nodi canlyniad atgyfeiriadau Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed yn ystod 2012 - 2013 sy'n dangos bod 8% o atgyfeiriadau wedi'u gwrthbrofi h.y. dim tystiolaeth o gam-drin, roedd 9% yn amhendant, 6% ble cafodd cam-drin ei brofi, 6% ble cafwyd tystiolaeth yn dangos bod cam-drin yn debyg o fod wedi digwydd yn ôl pwysau tebygolrwydd. O'r atgyfeiriadau hyn nid oedd angen ymchwiliad ffurfiol o dan weithdrefnau Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed ar 56% o'r rhain. Mae sawl rheswm dros hyn er enghraifft yr oedolion agored i niwed yn dewis peidio â mynd â'r materion ymhellach neu dim tystiolaeth i gadarnhau bod y trothwy wedi'i fodloni er mwyn symud ymlaen o dan Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed. Serch hynny, fe gafodd mesurau diogelu eu trafod a'u harchwilio ym mhob achos gyda'r oedolyn agored i niwed a chafodd strategaethau priodol eu gweithredu i ostwng risgiau posibl pellach.

Dengys **Atodiad 3** ble'r oedd y cam-drin honedig wedi digwydd. Yng Nghymru digwydd mwyafrif y cam-drin yng nghartref yr oedolyn agored i niwed ei hun. Yn ystod y cyfnod 2012 - 2013 yn Sir Ddinbych mae ychydig o gynnydd o 4% wedi bod o'r cyfnod blaenorol o gam-drin honedig yn digwydd yng nghartrefi'r bobl eu hunain. Mae gostyngiad hefyd o 21% o'r flwyddyn ddiwethaf i 13% yn 2012 - 2013 mewn cam-drin honedig yn digwydd mewn cartrefi preswyl ond cynnydd o 8% o fewn lleoliadau cartrefi nyrsio.

Dengys **Atodiad 4** cyflawnwyr honedig y cam-drin yn ystod 2012 - 2013. Mae gofalwyr cyflogedig i gyfrif am 31% o gyflawnwyr honedig - mae hyn yn cynnwys 11% o staff gofal preswyl, 15% o staff gofal nyrsio a 5% o staff gofal yn y cartref. Y categorïau mwyaf o bell ffordd oedd ffrindiau/cydnabod (22%) a pherthnasau (gwraig, gŵr, merch, a mab) (26%)

4.5 Hyfforddiant

Mae Sir Ddinbych yn parhau i gynnig hyfforddiant amddiffyn oedolion i staff mewnol a holl asiantaethau allanol. Mae hyfforddiant corfforaethol yn cyfuno Ymwybyddiaeth Amddiffyn Oedolion a Phlant wedi'i anelu at y rheini a allai ddod i gysylltiad â phlant neu oedolion agored i niwed yn rheolaidd hefyd yn cael ei gynnig.

4.6 Dangosyddion Perfformiad

Bob blwyddyn mae awdurdodau lleol yn rhoi ystadegau i Lywodraeth Cymru ar Amddiffyn Oedolion, sy'n cael eu defnyddio i gynhyrchu dangosyddion perfformiad. Ar gyfer 2011 - 2012 mae'r dangosydd sy'n dangos bod y risg i oedolion wrth risg wedi'i ddileu neu'i ostwng wedi'i gyflawni mewn 87.35% o achosion. Ar gyfer y tri chwarter cyntaf yn 2012 - 2013 mae dileu neu ostwng risg wedi'i gyflawni mewn 100% o'r achosion. Mae hwn hefyd yn Ddangosydd Perfformiad pwysig i Sir Ddinbych, gan ei fod yn un o'r targedau Dangosyddion Perfformiad cyffredinol sydd wedi'u dewis i ddangos pa mor dda yw Sir Ddinbych yn gyffredinol.

4.7 Datblygiadau

- Yn genedlaethol, ceir ymgynghoriad ar hyn o bryd yn y Cynulliad Cenedlaethol ar Fesur Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru) drafft. O'i fewn ceir cyfrifoldeb statudol cynyddol arfaethedig ar yr holl asiantaethau wrth weithio tuag at amddiffyn oedolion agored i niwed yng Nghymru a'i osod ar seiliau tebyg i amddiffyn plant.
- Yn lleol, mae grŵp gorchwyl a gorffen wedi casglu gydag argymhellion sydd wedi'u cymeradwyo gan yr uwch dîm rheoli a chyflwyno model newydd ar gyfer rheoli diogelu oedolion o fewn Sir Ddinbych. Gweler siart llif yn atodiad 5 a thîm Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed yn atodiad 6.
- Ar hyn o bryd mae'r rôl Rheolwr Arweiniol Dynodedig yn cael ei wneud gan y cydlynnydd a'r cynorthwydd Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed. O fewn y model newydd bydd y cydlynnydd Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed yn dyrannu atgyfeiriadau Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed at y rheolwr tîm perthnasol a fydd wedyn yn ymgymryd â'r rôl Rheolwr Arweiniol Agored i Niwed ac yn dilyn y broses arferol o drafodaeth strategaeth hyd at gyfarfod(ydd) strategaeth a chynhadledd achos. Trwy gydol y broses hon bydd gan y cydlynnydd Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed fynediad at gynnydd yr achos trwy Paris a bydd hefyd ar gael i gynnig unrhyw gymorth/arweiniad i Reolwyr Arweiniol Dynodedig unigol.
- Bydd y penderfyniad terfynol mewn perthynas â chau achos Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed yn gorwedd gyda'r Cydlynnydd Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed - mae hyn er mwyn sicrhau bod y broses gywir wedi'i dilyn ac asesuadau risg wedi'u cwblhau ynghyd â sicrhau bod yr holl wybodaeth berthnasol wedi'i mewnbynnu i PARIS. Bydd y Cydlynnydd Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed yn cadw'r rôl Rheolwr Arweiniol Dynodedig ar gyfer achosion o gam-drin honedig o fewn lleoliadau ysbytai ac ar gyfer unigolion o fewn cartrefi preswyl a nyrsio sydd wedi'u gosod gan awdurdodau eraill.
- Mae gwaith sylweddol wedi'i wneud i sicrhau bod cofnodion cywir yn cael eu cadw ar Paris mewn perthynas â gwaith Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed, a fydd yn galluogi i adroddiadau perthnasol gael eu creu i hysbysu datblygiadau parhaus.

5. Sut y mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae'r gwasanaeth Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed yn cyfrannu'n uniongyrchol at y flaenoriaeth bod pobl agored i niwed yn cael eu hamddiffyn ac yn gallu byw mor annibynnol â phosibl

6. Faint y bydd yn costio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'r gwasanaeth eisoes yn bodoli o fewn cyllidebau cyfredol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad Effaith Cydraddoldeb sydd wedi'i wneud ar y penderfyniad?

Gweler Atodiad 7 ynghlwm

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal?

Roedd y Grŵp Gorchwyl a Gorffen yn cynnwys staff sy'n uniongyrchol gysylltiedig â'r broses Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed.

9. Datganiad y Prif Swyddog Ariannol

Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol yn deillio'n uniongyrchol o'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w gostwng?

Mae'r model newydd yn rhannu rôl y Rheolwr Arweiniol Dynodedig gan hynny yn rhoi gallu cynyddol i reoli llwyth gwaith parhaus Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed. Un o'r heriau mwyaf fydd sicrhau ymdriniaeth gyson trwy gydol y broses Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed, ac i'r perwyl hwn bydd gan y Cydlynnydd Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed rôl ganolog wrth fonitro cynnydd a sicrhau trosolwg o'r broses ddiogelu yn gyffredinol.

11. Y Pŵer i Wneud y Penderfyniad

Amlinellir y trefniadau ar gyfer rheoli amddiffyn oedolion agored i niwed o fewn *Mewn Dwylo Diogel (2000)*, dogfen ganllawiau gan Lywodraeth Cymru. Mae hyn yn gosod dyletswyddau ar Awdurdodau Lleol a phartneriaid perthnasol i ymchwilio i faterion amddiffyn oedolion agored i niwed a'u monitro.

Mae Erthygl 6.3.4(b) Cyfansoddiad y Cyngor yn nodi'r rôl graffu o ran perfformiad Gwasanaethau'r Cyngor.

Swyddog Cyswllt:

Cydlynnydd Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed

Ffôn: 01824-706675

